

Anxo M. Lorenzo Suárez, Ricardo Luaces Pazos, Xosé Mª Pin Millares, Patricio Sánchez Bello, Antonio Vaamonde Liste e Luz Varela Caruncho, *Estudio Sociolingüístico da Universidade de Vigo. Profesores, P.A.S. e Estudiantes. Xuño 1996*, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, Vigo, 1997, 183 pp.

De todos é sabido que a análise sociolingüística é a primeira tarefa necesaria en todo proceso de normalización lingüística. E tamén, que tódalas nosas universidades teñen en marcha un proceso normativizador da súa comunidade. A Universidade de Vigo converteuse, a principios deste ano, na primeira universidade de Galicia en editar (en forma de libro) esta investigación sociolingüística baixo o título *Estudio Sociolingüístico da Universidade de Vigo. Profesores, PAS e estudiantes. Xuño 1996*. Nesta recensión analizarémo-la súa estrutura e o seu contido.

O libro está dividido en 5 capítulos: perfil do traballo, análise sociolingüística do profesorado, do Persoal de Administración e Servicios (PAS), dos estudantes, e conclusións xerais.

Quizais o primeiro destes capítulos sexa un dos máis interesantes, aínda que, evidentemente, non o máis importante. Como primeiro paso xustifícase a realización do libro en razón ós seguintes obxectivos:

a) Análise da posición social da lingua galega entre os individuos dos distintos sectores universitarios.

b) Análise de carencias e necesidades lingüísticas respecto á lingua galega.

c) Procura de datos actualizados sobre o grao de coñecemento que a comunidade universitaria ten sobre o Servicio de Normalización Lingüística.

De seguido, razónanse algunhas das preguntas que se incluíron no cuestionario, por qué se incluíron, por qué dun xeito e non doutro, e qué se esperaba con elas.

Nos dous últimos apartados expónse a metodoloxía do traballo e a distribución (segundo diversas variables) da mostra dos tres sectores enquisados. Cómpre pór de relevo que a enquisa foi feita á totalidade da poboación nos sectores de Profesorado e de PAS, e a unha mostra realmente ampla dos alumnos.

Os tres puntos sucesivos realizan unha “análise lingüística e sociolingüística” de cada un dos sectores universitarios: profesorado, PAS e alumnos, por esta orde. A análise enfócase por diversas vías:

1. Lingua de aprendizaxe: da fala, da escritura e da lectura.

2. Lingua habitual e frecuencia de uso: argumentábase a diferenza destes dous parámetros para obter datos da frecuencia de uso independentes da adscrición lingüística persoal.

3. Coñecementos lingüísticos: primeiro avalíanse as valoracións persoais sobre o grao de dificultade para realiza-las diversas destrezas básicas en lingua galega, e logo as dificultades que poden ocasionar temas como a ortografía, o léxico específico, etc., tanto no uso oral como no escrito.

4. Conductas orais e escritas: as preguntas diríxense a diversas situacións de uso habituais de: profesores (clases, xuntas, compañeiros, redacción de exames, de materiais, de publicacións...), PAS (atención telefónica, atención ó público, reunións, redacción de documentos...) e alumnos (relacións administrativas, actos públicos, apuntamentos, exames...).

5. Actitudes e opinións: con semellantes parámetros para tódolos colectivos, búscanse opinións sobre a formación lingüística, a lingua galega como propia da universidade, sobre o grao de uso, sobre o fomento da mesma...

6. O Servizo de Normalización Lingüística: investigábase o coñecemento desta institución, da súa existencia e dos servizos que ofrece, é dicir, a súa sonda e popularidade.

No capítulo das conclusións ofrécese unha visión xeral dos aspectos tratados con anterioridade, pero faise tamén de cada sector independentemente dos outros, é dicir, carece dunha visión globalizadora que cotexase os datos obtidos e os comparase.

Bótase en falta, así mesmo, como último capítulo ou como anexo, a inclusión dos cuestionarios empregados na enquisa: sería interesante saber a través de qué preguntas se obtiveron os datos expostos.

Cómpre mencionar, respecto da organización do libro, a confusa paxinación empregada: cada capítulo ten unha paxinación independente dos outros: 18 páxinas o primeiro, 68 o capítulo dos profesores, 40 o de PAS e 36 o dos alumnos, etc. Así, por exemplo para o subtítulo desta recensión, tivemos que suma-las páxinas capítulo a capítulo. Por outro lado, preguntámonos cómo se pode citar un capítulo ou un comentario desta obra. Sería máis clara unha numeración continua, aínda que cada capítulo levase ó lado do número de páxina o colectivo estudiado.

O proxecto foi coordinado polo Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Vigo. Nel traballaron seis persoas, catro delas (Ricardo Luaces, Patricio Sánchez, Antonio Vaamonde e Luz Varela) son tamén os autores dun informe semellante elaborado en xaneiro de 1992 (que non se editou en libro) *A lingua galega na Universidade de Vigo. Situación actual. Estudo estatístico*. O feito de que a Universidade de Vigo conte xa, na súa curta historia¹, con dous estudos sociolingüísticos deste estilo é un dato que cómpre ser rexistrado. En realidade esta sería a situación ideal de tódalas nosas universidades, non só de cara ó que está feito, senón tamén de cara ó futuro.

¹ A Universidade de Santiago de Compostela segregouse en tres (Santiago, Vigo e A Coruña) o 1 de xaneiro de 1990.

Deste xeito poderíase analiza-lo camiño percorrido na normalización do galego, as evolucións positivas e as negativas, ver onde se fallou e corrixi-los erros. Por todo isto, é estraño que en ningún momento no libro que nos ocupa, se faga referencia a aquel estudio anterior, aínda que a comparación non puidese ser exacta, pois as circunstancias e os parámetros da enquisa cambiaran.

O libro non está exento de faltas de ortografía, erros de maquetado e de mecanografado, eivas xustificables pola premura coa que, sen dúbida, se realizou o traballo: as enquisas pasáronse no curso 94-95 e o informe estaba rematado, supomos polo subtítulo, en xuño 1996. Seguramente o tempo empregado na redacción foi o máis curto de todo o proceso.

En canto ós contidos e ós datos obtidos observamos aspectos bastante negativos, máis no uso e menos nas actitudes. Por exemplo, non pasa do 12% a porcentaxe de docentes que empregan o galego habitualmente. Esta porcentaxe é do 14,7% no caso dos PAS e descende ata o 9,9% entre os alumnos. No que toca ás actitudes e opinións, ante a pregunta de se lles parece axeitado que o galego sexa a lingua propia da Universidade de Vigo, o 62,5% dos profesores, o 80% dos PAS e 50,8% dos alumnos, responderon “paréceme axeitado”; aínda que, tamén é certo que o índice de indiferencia nesta variable foi moi alto.

Por último, podemos facer unha comparación superficial cos datos que podemos adiantar referidos á Universidade de Santiago de Compostela, que está levando a cabo un proxecto análogo a este de Vigo². Os resultados vanse apreciar de xeito aínda máis negativo. Por exemplo, na USC, o galego é a lingua habitual dos alumnos nun 30,8% e dos PAS nun 54,6% (aínda non se teñen datos dos profesores). Cómpre precisar, sen embargo, que no estudio que se está a elaborar en Santiago, non se deu a posibilidade de responder “as dúas”, por considerarse que deste xeito se obrigaba ós enquisados a unha maior precisión nas súas respostas.

En definitiva, debemos felicitar á Universidade de Vigo polo interese que está amosando pola situación sociolingüística do galego no seu seo, e animar a universidade da Coruña a realizar un estudio semellante, pois a de Santiago está a punto de remata-lo seu. E esperamos que este non sexa o final do camiño, senón, todo o contrario: os primeiros pasos.

MARICARME GARCÍA ARES

² O proxecto, próximo a rematarse, titúlase “O idioma na Universidade de Santiago de Compostela”, e está dirixido por Modesto Rodríguez Neira.